

Een voorstel voor een basisinkomen voor ouderen

Harrie Verbon¹

Universiteit van Tilburg

Oktober 2018

1. Inleiding

De AOW-leeftijd van 65 jaar is lange tijd in Nederland de basis geweest waar het Nederlandse pensioenstelsel zich op richtte. Mensen die nog werkten tegen hun 65-jarige leeftijd kregen vaak, afhankelijk van de bepalingen in de cao, automatisch leeftijdsontslag en de aanvullende pensioenen begonnen met uitkeren op hetzelfde moment als de AOW (met een aantal belangrijke uitzonderingen, zoals militairen, vrouwen in sommige regelingen, enz.). Vanaf het begin van de jaren 80 is het instituut van een vaste pensioenleeftijd doorbroken door de introductie van vervroegde-uittreedingsregelingen (VUT). Deze VUT-regelingen werden gemotiveerd door de grote jeugdwerkloosheid die onder invloed van de oliecrisis eind jaren 70 was ontstaan. De VUT werd beschouwd als een vorm van solidariteit tussen ouderen en jongeren, maar kwam al in de jaren negentig onder druk door de hoge kosten.

In het eerste decennium van deze eeuw kwamen er berichten dat er grote arbeidstekorten zouden dreigen in de loop van deze eeuw en alle handen nodig waren, ook die van ouderen, om de vele gaten op de arbeidsmarkt op te vullen (Commissie Arbeidsparticipatie, 2008). Daarnaast kwamen er hardnekkige berichten, vooral vanuit het CPB dat bij ongewijzigd beleid de overheidsfinanciën in het algemeen en de AOW in het bijzonder financieel onhoudbaar zouden zijn (zie voor literatuurverwijzingen en een bespreking van die laatste claim, Verbon, 2014). Bij de (on)houdbaarheid van de AOW speelt de vergrijzing een rol die het gevolg is van de onevenwichtige bevolkingsopbouw in combinatie met een hogere levensverwachting².

Onder invloed van deze twee genoemde motieven (arbeidsschaarste en vergrijzing) kwam er een [einde](#) aan vervroegde-uittreedingsregelingen en kwam begin 2009 de verhoging van de AOW-leeftijd op de politieke agenda terecht (Verbon, 2009a). In 2012 werd tot een daadwerkelijke verhoging van de AOW-leeftijd besloten in het zogenaamde [lenteakkoord](#) (Tweede Kamer, 2012). Vanaf 1 januari 2013 is de AOW-leeftijd in stappen verhoogd, met als (voorlopig) einddoel een AOW-leeftijd van 67 jaar in 2021.

In combinatie met de afschaffing van regelingen voor vervroegde uittreding, die al half jaren negentig gefaseerd werd ingezet, leidde de verhoging van de AOW-

¹ Dank is de auteur verschuldigd aan Hiske van Rooi, MSc-student aan de Universiteit van Tilburg, die heeft geassisteerd bij het verzamelen van data en aan Bas van Groezen voor commentaar op een eerdere versie. Dit onderzoek is gefinancierd en aangevraagd door het wetenschappelijke bureau van 50Plus.

² Zie bijvoorbeeld: Wetsvoorstel versnelde verhoging AOW-leeftijd, 17 november 2014.

leeftijd tot een toename van de arbeidsparticipatie van ouderen. Oudere werkenden hadden geen andere keuze dan door te werken bij afwezigheid van de mogelijkheid van vervroegde uittreding, die hun oudere collega's nog wel hadden. Deze toename van de arbeidsparticipatie van oudere werknemers ging echter gepaard aan een verzwakte positie van ouderen op de arbeidsmarkt. Dit bleek uit de grotere discrepantie tussen de [bruto en netto arbeidsparticipatie](#) van oudere werknemers en uit de toegenomen langdurige werkloosheid onder ouderen. Tenslotte bleek een verhoging van de feitelijke uittreeleeftijd het voor werkenden in de zogenaamde zware beroepen moeilijker te maken werkend de pensioenleeftijd te halen.

Een basisinkomen voor ouderen (BIO), zoals eerder voorgesteld door Verbon (2009b) en recent opnieuw in de publiciteit gebracht door het televisieprogramma [Radar](#), zou hier een tegenwicht kunnen brengen. Dankzij een BIO zijn ouderen beter in staat een plaats op de arbeidsmarkt te behouden of te verkrijgen. Het BIO kan mensen er echter ook toe aanzetten met werken te stoppen.

Uiteraard kan een BIO per saldo tot een hoger beslag op de overheidsfinanciën leiden. Door een handige invulling van het BIO kan dit echter van beperkte omvang blijven, onder meer afhankelijk van de arbeidsmarkteffecten. In ieder geval kunnen bij het invoeren van een BIO voor ouderen alle uitkeringen op minimumniveau voor ouderen vervallen, hetgeen het beslag van een BIO op de overheidsfinanciën aanzienlijk vermindert. Als, daarenboven, door het BIO de arbeidsparticipatie van 60-plussers verder toeneemt en die van jongeren benadert, zal in de hier gepresenteerde opzet van een BIO zelfs budgettaire besparingen gerealiseerd kunnen worden.

Een BIO is geen pensioeninkomen, zoals de AOW-uitkering. Wordt bij het bereiken van de AOW-leeftijd nog in veel gevallen functioneel leeftijdsontslag verleend, zoals bij gemeenteambtenaren en werknemers bij universiteiten, is daar bij het bereiken van de BIO-leeftijd in geen geval sprake van. De pensioenleeftijd kan individueel bepaald worden, dan wel in cao's vastgelegd worden door werkgevers en werknemers.

Er wordt tenslotte aangenomen dat werkgevers oudere werknemers met een BIO een lager loon kan uitbetalen dan zonder een BIO het geval zou zijn. Het vergt wel een juridische interventie om dit mogelijk te maken. In zekere zin is er een precedent. Het BIO heeft voor het inkomen van werknemers namelijk hetzelfde effect als de inbouw van de AOW als franchise in de aanvullende pensioenregelingen.

2. Effecten van de verhoging van de AOW-leeftijd

In juni 2009 werden in een [AOW-notitie](#) van de toenmalige minister van sociale zaken de bekende argumenten om de AOW-leeftijd te verhogen (toen nog naar 67 jaar op termijn) op een rijtje gezet (Ministerie SZW, 5 juni 2009). Direct werd ook vanaf maart 2009 aan de Sociaal-Economische Raad (SER) de mogelijkheid geboden een alternatief te bedenken voor de kabinetsplannen. De vakbond FNV was vanaf het begin een fel

tegenstander van deze plannen, maar de werkgevers waren [voor](#). Hoewel de werkgevers nooit expliciet hebben aangegeven waarom zij voor de verhoging van de AOW-leeftijd waren, zouden de financiële problemen die de kredietcrisis bij de aanvullende-pensioenregelingen hadden opgeroepen een mogelijke oorzaak kunnen zijn. Door de ingestorte aandelenmarkten leken de vermogens van de aanvullende fondsen sterk gedaald te zijn. Een dalend vermogen van aanvullende pensioenfondsen zou in ieder geval doorwerken in de premies die de bij de fondsen aangesloten ondernemingen zouden moeten bijdragen. Een verhoging van de AOW-leeftijd opende daarbij de weg voor een verhoging van de pensioenleeftijd in de aanvullende pensioenregelingen, en daarmee een verlichting voor de premiedruk op werkgevers geven.

Als deze redenering klopt, toont dit aan dat de verhoging van de AOW-leeftijd diende om een werkgeversprobleem met de aanvullende pensioenfondsen op te lossen. Deze indirecte band tussen de AOW en de aanvullende pensioenregelingen maakte de AOW kwetsbaar voor ingrepen. Ouderen die fysiek niet goed in staat zijn door te werken, maar dit, zonder het bestaan van een overheidspensioen, toch zouden moeten doen, zouden, wellicht zonder zelf bij een private pensioenregeling aangesloten te zijn, moeten bijdragen aan een 'oplossing' voor de aanvullende pensioenregelingen. Een BIO maakt een einde aan de band tussen publiek en privaat pensioen en beschermt daarmee beter de positie van kwetsbare ouderen, een van de oorspronkelijke doelstellingen van de AOW.

De verhoging van de AOW-leeftijd werd door opeenvolgende kabinetten voornamelijk gemotiveerd door het toenemende beslag dat de bruto AOW-uitgaven op het nationaal inkomen zouden leggen. Dit toenemende beslag werd diverse malen voorspeld in vooruitberekeningen van het CPB. Zoals eerder aangetoond door Verbon en Hollanders (2017) hangen de opbrengsten en kosten van een verhoging van de AOW-leeftijd sterk samen met de aannames die men maakt over onder andere de arbeidsparticipatie, de aanpassing van de AOW-uitkeringen en de productiviteitsgroei. Dit geldt uiteraard ook voor de invoering van een BIO. Zoals in paragraaf 5 zal blijken, is het niet moeilijk een scenario te schetsen waarbij het BIO volkomen budgettair neutraal zal zijn als de 'juiste' effecten zich zullen voordoen. De vraag welke effecten zich zullen voordoen en in welke mate is echter bij vooruitberekeningen die zich over vele jaren uitstrekken zeer onzeker.

Een effect dat in de discussie nauwelijks een rol heeft gespeeld is dat een verhoging van de AOW-leeftijd de arbeidsmarktpositie van ouderen verzwakt op zowel theoretische als empirische gronden. De theoretische achtergrond wordt geleverd door de theorie van Lazear van het (impliciete) uitgestelde contract (Lazear, 1979). Volgens deze theorie gaan werkgevers en werknemers een contract aan waarbij het loon aanvankelijk te laag en later in de carrière te hoog is in vergelijking met de productiviteit van de werknemer. Er zijn verschillende redenen waarom dit voor beide

partijen een aantrekkelijke loonontwikkeling is (zie bijvoorbeeld Conen et al. 2012), maar een belangrijk neveneffect van deze contractvorm is dat de pensioenleeftijd aan een maximum gebonden moet zijn om het verschil tussen beloning en productiviteit van oudere werknemers voor de werkgever niet te groot te laten worden. In Nederland is de loonontwikkeling over de carrière grosso modo volgens het steile verloop zoals door Lazear's theorie wordt beschreven (Euwals et al., 2009). Het is daarom aannemelijk dat de AOW-leeftijd op 65 jaar in Nederland het richtpunt is geweest waarop de intertemporele individuele loonontwikkeling is gebaseerd³. Als we hiervan uitgaan, zal een verhoging van de AOW-leeftijd de verhouding tussen arbeidsproductiviteit en loonontwikkeling over de carrières van werknemers verstoren. Het impliciete looncontract wordt daarmee voor de werkgevers onaantrekkelijker, omdat de 'overbetaling' van de oudere werknemers te lang moet blijven voortduren.

De verstoring van het impliciete looncontract door de verhoging van de AOW-leeftijd zou hersteld kunnen worden door een vorm van demotie in te voeren: bij een daling van salarissen voor oudere werknemers wordt de gewenste verhouding tussen lonen en arbeidsproductiviteit immers weer in de juiste richting omgebogen. Een dergelijke salarisdaling zou echter door werknemers als een eenzijdige doorbreking van het contract kunnen worden geïnterpreteerd en daarom de motivatie van oudere (en wellicht ook jongere) werknemers kunnen aantasten. Dat werkgevers dit zelf ook zo interpreteren wordt bevestigd door een onderzoek van Van Dalen en Kenkens (ESB, 2014) waaruit blijkt dat werkgevers zelden demotie toepassen. Bij nieuwe aannames van ouder personeel gelden geen oude contracten en zullen lagere lonen dan ook niet geïnterpreteerd kunnen worden als contractbreuk. Salarissen van nieuw in dienst getreden ouderen blijken veelal lager te liggen dan de salarissen voor vergelijkbare functies bij doorlopende arbeidscontracten.

3. De arbeidsmarktpositie van ouderen

De conclusie uit paragraaf 2 is dat een verhoging van de AOW-leeftijd volgens de impliciete-contracttheorie een negatief effect op de arbeidsmarktpositie van ouderen zal hebben. Hiervoor is indirect empirisch bewijs. De verhoging impliceert dat het personeelsbestand van bedrijven zal vergrijzen omdat oudere werknemers langer aan het werk (moeten) blijven. Op basis van survey-onderzoek heeft Conen et al. (2012) laten zien dat werkgevers onder invloed van vergrijzing verwachten dat de arbeidskosten sneller zullen stijgen dan de productiviteit. Andere aspecten (zoals ontslagbescherming, de ervaring met ziekmeldingen, e.d.) spelen ook een rol, maar het zijn vooral de arbeidskosten die de perceptie van oudere werknemers bepalen. Door

³ Men zou zelfs kunnen beweren dat de AOW-leeftijd te hoog was, gezien de ontwikkeling van VUT-regelingen vanaf begin jaren 1980.

vergrijzing en daar bovenop de verhoging van de AOW-leeftijd zullen die kosten door de langere werkduur van werknemers toenemen. Werkgevers geven in deze survey aan dat zij onder invloed van deze relatieve kostenstijging minder oudere werknemers wensen aan te nemen of te behouden.

Gegevens over de arbeidsmarktpositie van 60-plussers worden in tabel 1 getoond. Ter vergelijking worden ook de gegevens voor leeftijdscategorieën van 35 tot en met 40, 50-54 en 55-59 jaar weergegeven. De spectaculaire toename van de arbeidsdeelname door 60-plussers tussen 2003 en 2018 valt op. Deze toename gaat echter gepaard met een toenemende werkloosheid: de werkloosheid onder 60-64 jarigen is inmiddels het hoogste van alle leeftijdsgroepen (met uitzondering van de hier niet getoonde groep 15-25 jarigen). Het illustreert de moeilijke positie van 60-plussers op de Nederlandse arbeidsmarkt. De arbeidsdeelname van 60-plussers is desondanks nog aanzienlijk lager dan de arbeidsdeelname van alle jongere leeftijdsgroepen. Momenteel is de arbeidsdeelname van 65-jarigen momenteel nog erg laag, terwijl in 2018 de AOW-leeftijd al op 66 jaar stond.

Tabel 1: Demografische- en arbeidsmarktkenmerken van 50-plussers (CBS: arbeidsdeelname)

Leeftijd	Jaar	Beroeps- en niet-beroeps bevolking (1)	Beroeps-bevolking (2)	Werkzame beroeps bevolking (3)	Werkloosheidspercentage (=2-3)/2	Bruto arbeids-participatie (=2/1)	Netto arbeids-participatie (=3/1)
35-40	2003	1316	1123	1078	4,0	85,4	81,9
	2018	1012	888	865	2,6	87,7	85,5
50-54	2003	1115	835	804	3,6	74,9	72,1
	2018	1262	1073	1042	2,9	85,0	82,6
55-59	2003	1038	598	576	3,6	57,6	55,5
	2018	1204	952	913	4,1	79,1	75,8
60-64	2003	771	180	174	2,0	23,3	22,6
	2018	1075	660	621	5,9	61,4	57,8
65	2003	139	14	13,6	2,9	10,2	9,8
	2018	201	59	56,3	4,6	30,1	28,0
66	2003	133	9	8,9	1,1	7,2	7,0
	2018	196	28	26,7	4,6	14,4	13,6

Behalve dat de arbeidsmarktpositie is verzwakt, heeft de hogere AOW-leeftijd ook geleid tot problemen voor mensen in 'zware' beroepen. De positie van deze mensen is vanaf 2009 geregeld in discussie geweest en er is diverse malen geopperd voor deze groep een speciale regeling te bedenken, maar om praktische of principiële redenen bleek dat telkens onmogelijk (Kok, et al., 2018, zie ook Koning en Meuwese, 2017). Daarmee is het probleem uiteraard niet verdwenen en met name [werkgevers](#) uit de bouw- en metaalsector kwamen rond de zomer van 2017 opnieuw met een pleidooi voor een speciale regeling.

Zelfs als de mensen met zware beroepen wel in staat zouden zijn tot de AOW-leeftijd door te werken, is dat nog geen rechtvaardiging voor de verhoging van de AOW-leeftijd. Voor deze groep geldt namelijk ook dat hun levensverwachting relatief lager is, hetgeen mede een gevolg is van de zwaarte van de baan van de individuen uit deze groep (zie Ravensteijn et al., 2014), terwijl deze individuen ook relatief jong met werken beginnen. Een verhoging van de AOW-leeftijd maakt de verhouding werkende periode versus gepensioneerde periode zeer ongunstig. Bovendien verlaagt het de waarde van de AOW voor mensen een lage levensverwachting (die meestal gekoppeld is aan een lage opleiding) in relatief sterkere mate dan voor mensen met een hoge opleiding en hoge levensverwachting.⁴ Tenslotte blijkt dat mensen met een lagere levensverwachting (laag opgeleiden) juist later met pensioen gaan dan mensen met een hogere levensverwachting (hoog opgeleiden). Zo laat Montizaan (2017) zien dat, terwijl in 2000 de gemiddelde pensioenleeftijd tussen verschillende opleidingsgroepen niet verschilde, in 2015 de lager opgeleiden een jaar later met pensioen gaan dan hoog opgeleiden.

4. Het basisinkomen voor ouderen (BIO) als oplossing

De conclusie uit het bovenstaande is dat de verhoging van de AOW-leeftijd zowel om arbeidsmarktredenen (namelijk het verzwakken van de positie van de ouderen) als om rechtvaardigheidsoverwegingen (mensen met een lage levensverwachting worden benadeeld) een slecht gemotiveerde maatregel blijkt te zijn. Bovendien hoeft een verlaging van de AOW-leeftijd niet een erg dure maatregel te zijn (zie Verbon en Hollanders, 2017).

Zoals in de inleiding aangekondigd, wordt hier een voorstel gedaan voor een basisinkomen voor ouderen als een remedie voor de boven omschreven negatieve effecten van de verhoging van de AOW-leeftijd. Het principe van een basisinkomen is dat mensen vanaf een bepaalde leeftijd (55, 60 of 65 jaar) om niet een inkomen van de overheid ontvangen waarbij ze de mogelijkheid krijgen door te werken als ze een baan hebben, of een baan te zoeken als ze zonder baan zijn en te blijven werken. De ontvangers van het basisinkomen kunnen ook besluiten in deeltijd te gaan werken of geheel met werken te stoppen, of geen baan te zoeken als ze werkloos zijn.

⁴Aan de hand van een gestileerd voorbeeld kan men uitrekenen wat de contante waarde van de AOW (CWA) is op 66-jarige leeftijd bij het ingaan van de AOW voor iemand met een lage opleiding en een levensverwachting van 84 jaar, respectievelijk voor iemand met een hoge opleiding en een levensverwachting van 88 jaar. Uitgaande van een jaarlijkse uitkering van 12.000 € en een reële rente van 1% is de CWA voor het individu met de lage, resp. hoge opleiding gelijk aan $12.000 \cdot 19.14 = 229.680$ €, resp. $12.000 \cdot 22.73 = 272.760$ €. Voor de persoon met de hoge opleiding is de CWA dus 18,8% hoger dan voor de persoon met de lage opleiding. We kunnen eenzelfde soort berekening maken voor het geval de AOW-leeftijd met twee jaar wordt verhoogd. Dan blijkt de CWA voor de hoog opgeleide persoon 21,1% hoger te liggen dan de CWA voor de laag opgeleide persoon.

Overigens betekent de invoering van een basinkomen dat er geen AOW-leeftijd meer bestaat. De pensioenleeftijd wordt daarom door individuele beslissingen bepaald of wordt gebaseerd op afspraken tussen werkgevers en werknemers en in aanvullende pensioenregelingen vastgelegd. Het BIO is dus geen pensioen, maar een inkomen dat men als pensioeninkomen kan inzetten, maar ook als basis om op de arbeidsmarkt actief te kunnen blijven. Het BIO heeft daarom ook minder het verzekeringskarakter van de AOW. De AOW is indertijd uitdrukkelijk opgezet om ouderen, van wie verondersteld kan worden dat zij niet langer in staat zijn te participeren op de arbeidsmarkt, van een inkomen te voorzien. Het BIO kan ouderen, daarentegen, in staat stellen langer door te blijven werken. Daar het BIO in die zin geen pensioenvoorziening is, zijn AOW-premies zoals die momenteel nog bestaan dan ook niet langer nodig. Het BIO wordt gefinancierd uit de algemene belastingopbrengst en behoeft geen specifieke financiering. Dit betekent dat het gelijktrekken van de belastingtarieven voor ouderen en jongeren in de onderste schijven, zoals door de commissie Dijkhuizen (2012) is voorgesteld, bij de invoering van een BIO voor de hand ligt. De opbrengst van deze fiscalisering kan ten goede komen aan de financiering van het BIO.

Het ligt voor de hand dat mensen in zware beroepen eerder zullen besluiten te stoppen met werken dan in de huidige situatie bij de hogere AOW-leeftijd mogelijk is. Voor mensen met hogere inkomens ligt dit echter minder voor de hand omdat het basisinkomen een kleiner deel van hun totale inkomen beslaat. Het basisinkomen voor ouderen betekent dan het verlengen van de pensioenperiode voor mensen met lage inkomens (en vaak een lagere levensverwachting). In dat geval is het BIO een correctie op de scheve verdeling van de pensioenleeftijd over inkomensgroepen, die de verhoging van de AOW-leeftijd heeft veroorzaakt.

In dit voorstel voor het BIO wordt aan werkgevers de mogelijkheid geboden om het basisinkomen als een franchise in het bruto loon te beschouwen. In feite wordt het basisinkomen dan een loonkostensubsidie. Dit biedt een tegenwicht voor de verzwakking van de arbeidsmarktpositie van ouderen die boven is gesignaleerd.

5. Vormgeving en budgettaire effecten van een basisinkomen voor ouderen

Een basisinkomen voor ouderen kan op vele manieren vorm gegeven worden, maar een belangrijke eigenschap van veel voorstellen is dat het uitkeringsrecht onconditioneel is. Op deze regel worden hier echter twee uitzonderingen gemaakt. Ten eerste zal om 'BIO-immigratie' te voorkomen, een opbouwstelsel analoog aan de AOW moeten gelden. Met andere woorden, er kan alleen recht op een basisinkomen ontstaan als men gedurende een zekere periode, bijvoorbeeld 30 jaar, onder het Nederlandse belastingstelsel heeft gewoond. Ten tweede zal om grote verschillen in uitkeringen tussen leefvormen te voorkomen het BIO voor alleenstaanden en samenwonenden net als in de huidige AOW gedifferentieerd worden.

Hieronder worden eerst de budgettaire effecten nagerekend van een BIO dat op 60 jarige leeftijd begint. De hier voorgestelde variant is slechts een van de vele mogelijke vormen van een BIO en is bedoeld om een idee te krijgen van de mogelijke budgettaire en economische effecten van een BIO. Eerst worden de netto kosten van een BIO besproken, als er per saldo geen sprake is van positieve of negatieve participatie- en/of werkgelegenheidseffecten. Daarna wordt verondersteld dat het BIO er toe leidt dat de participatie van ouderen op de arbeidsmarkt de participatie van jongere ouderen (50 tot 60 jarigen) benadert.

Een tweede minder vergaande variant die wordt doorgerekend is er een waarbij het BIO op 65-jarige leeftijd ingaat. Vanzelfsprekend zijn de bruto-uitgaven dan veel lager. Aangezien veel 65-66 jarigen momenteel niet actief zijn op de arbeidsmarkt (zie tabel 1), kunnen de netto uitgaven van deze variant heel laag uitvallen, zelfs als voor de mensen uit deze leeftijdsgroep de arbeidsmarkteffecten beperkt zijn.

5.1 Basisscenario voor een BIO vanaf 60 jaar

Alleenstaanden ontvangen vanaf hun 60^e jaar 1000 € per maand, en samenwonenden ontvangen 650 € per maand. Dit is ongeveer analoog aan de norm die ook in de AOW geldt. Merk op dat dit bruto-bedragen zijn, voor de netto bedragen zou de netto-netto koppeling aan het minimumloon gehandhaafd kunnen blijven.

In beginsel wordt het BIO gegeven tot overlijden, maar de kosten worden hieronder berekend voor mensen tot 67 jaar. Dat geeft het beste beeld van de extra kosten die het BIO met zich brengt, omdat naar verwachting binnenkort de AOW-leeftijd op 67 jaar ligt. Met de huidige bevolkingsopbouw en uitgaande van 40% alleenstaanden (zie CBS, 2014) kunnen de bruto kosten van het BIO berekend worden als 13,916 mrd € per jaar (namelijk $587.000 \cdot 1000 \cdot 12$ voor alleenstaanden plus $881.000 \cdot 650 \cdot 12$ voor samenwonenden per maand, oftewel $6,872 + 7,044$ mrd € per jaar). Daar tegenover geldt dat in ieder geval de uitkeringen op minimumniveau bij het ingaan van het BIO vervallen. Op basis van de CBS-inkomensstatistieken kan berekend worden dat 796.800 mensen van 60-66 jaar in totaal voor 10,047 mrd € aan sociale-zekerheidsuitkeringen ontvangen. Het is niet goed mogelijk in dit bedrag de minimum- en bovenminimale uitkeringen van elkaar te scheiden, maar gezien het betrekkelijk lage gemiddelde uitkeringsbedrag van nog geen 13.000 € per hoofd, wordt aangenomen dat hoogstens 20% van het totale uitkeringsbedrag bovenminimale uitkeringen betreft. In het vervolg wordt dus aangenomen dat 80% van 10,047 mrd €, ofte wel 8,038 mrd € aan uitkeringen op minimumniveau bespaard wordt bij de invoering van een BIO. Er resteert nu een bedrag van $(13,916 - 8,038 =) 5,878$ mrd €.

Daarnaast wordt verondersteld dat werkgevers van voltijds werkende 60-plussers het bruto loon met het basisinkomen mogen verminderen, maar ook een deel van de besparing naar de fiscus retourneren. Bij samenwonenden is het retourbedrag 150 € en bij alleenstaanden is dat bedrag 500 €, zodat voor werkgevers de besparingen op de arbeidskosten voor iedere 60plusser gelijk is. In feite ontvangt de werkgever bij

deze constructie een loonkostensubsidie van 500 € per maand. Voor overige 60-plussers met een eigen inkomen, zoals zelfstandigen en vermogensbezitters, geldt hetzelfde: samenwonenden betalen 150 € per persoon van hun BIO terug aan de fiscus en alleenstaanden betalen 500 €. Uitgaande van een netto arbeidsparticipatie van 57,8% voor de 60-64 jarigen en 28,0% (13,6%) voor de 65 (66) jarigen (zie tabel 1) en een verhouding van 40% alleenstaanden en 60% samenwonenden, leidt dit bij een voltijdse aanstelling van oudere werknemers tot een besparing van:

$$(0,578*1,075+0,28*0,201+0,136*0,196)*(0,6*150 + 0,4*500)*12 = 2,451 \text{ mrd } \text{€},$$

zodat de netto kosten van het BIO daarmee (5,878 - 2,451 =) 3,427 mrd € bedragen.

Het bovenstaande zou men het basisscenario van een BIO kunnen noemen. In dit scenario wordt er geen positief of negatief effect van het BIO op de netto arbeidsparticipatie verondersteld. De netto uitgaven bij invoering van een BIO bedragen dan ruim 3,4 miljard €. De resterende netto uitgaven kunnen deels terugverdiend worden als het BIO gunstige werkgelegenheidseffecten voor ouderen met zich brengen.

5.2 Scenario's met positieve en/of negatieve participatie- en werkgelegenheidseffecten

Werknemers met zware beroepen en/of lage inkomens zouden door een BIO de arbeidsmarkt kunnen verlaten. Onder de aanname dat alle werknemers met een loon dat lager is dan 110% van het minimumloon de arbeidsmarkt verlaten, zou dat een verlies van ongeveer 35.000 arbeidsplaatsen betekenen. De budgettaire consequenties daarvan volgen enerzijds uit het verlies aan teruggave van BIO door de werkgever aan de overheid en, anderzijds, uit een verlies aan belastinginkomsten. Dit kan becijferd worden op ongeveer 0,374 mrd €.

Een deel van de negatieve werkgelegenheidseffecten die door het CPB zijn berekend voor een algemeen basisinkomen gaat voor het BIO niet op (CPB, 2015). Deze negatieve effecten werden volgens het CPB vooral veroorzaakt door in deeltijd werkende vrouwen die zich door een algemeen basisinkomen geheel van de arbeidsmarkt zouden terugtrekken om zich met zorgtaken bezig te houden. Voor ouderen van 60-66 jaar lijkt een dergelijk motief veel minder voor de hand te liggen, al kan bij ouderen sprake zijn van een grotere deelname aan vrijwilligerswerk (waaronder gedeeltelijke zorg voor kleinkinderen). Uit onderzoek van Centerdata blijkt echter dat er geen duidelijk vast te stellen band is tussen vrijwilligerswerk en financiële prikkels (De Vos en Ceulenaere, 2018).

Gegeven de voorgestelde vormgeving van het BIO zal voor ouderen die een baan vinden een besparing op het BIO gerealiseerd worden door de veronderstelde teruggave aan de fiscus van een deel van het BIO door werkgevers. Daarnaast zal er een extra opbrengst op de inkomstenbelasting gerealiseerd worden per 1.000 extra

werkende ouderen van 7,2 milj € per jaar als mensen van de werkloze naar de werkende toestand overgaan⁵.

In tabel 2 wordt aangegeven welke scenario's worden doorgerekend, en welke effecten die scenario's hebben op het aantal werkenden van 60 tot en met 66 jaar.

Tabel 2: Werkzame bevolking onder aannames netto arbeidsparticipatie (x1000)

Leeftijd	Totale bevolking (2018)	Beroeps bevolking (2018)	Werkzame bevolking gegeven alternatieve aannames netto arbeidsparticipatie van (60-64 ; 65; 66 jarigen)			
			basisscenario	I	II	III
			(57,8;28,0;13,6)	(57,8;57,8;28,0)	(80;57,8;28,0)	(80;80;80)
60-64	1075	660	621	621	860	860
65	201	59	56,3	116	116	161
66	196	28	26,7	54,9	54,9	157
Totaal	1472	747	704	792	1031	1178

In het eerste alternatieve scenario wordt er van uitgegaan dat alleen de 65 en 66-jarigen een hogere netto arbeidsparticipatie realiseren die even hoog wordt als die van hun jongere generatiegenoten (namelijk 60-64 jarigen, respectievelijk 65 jarigen). In het tweede scenario wordt daarnaast de netto arbeidsparticipatie van 60-64-jarigen gelijk aan die van de 50-59 jarigen (80%), terwijl in het derde scenario de totale bevolking van de leeftijdscategorie 60-66 jarigen een netto arbeidsparticipatie van 80% realiseert.

De resultaten van deze alternatieve scenario's zijn samengevat in tabel 3 (zie bijlage 1 voor de berekeningen). In alle gevallen wordt in deze opzet het BIO gedeeltelijk 'terugverdiend'. Indien de arbeidsparticipatie van alle 60-plussers even groot wordt als van de iets jongere leeftijdsgroepen (alternatief scenario II) ontstaat er een klein positief effect op het overheidsbudget. Als de deelname van alle 60-plussers gelijk is aan 80% ontstaat er een positief effect op het overheidsbudget van 1,6 mrd. €. Daarmee variëren de netto uitgaven van het BIO van 3,6 mrd. € als er per saldo geen arbeidsparticipatie-effect optreedt tot een positief effect op het overheidsbudget van 1,6 mrd. € als de netto arbeidsparticipatie tot 80% zou toenemen. Hiervan zou dan nog 0,374 mrd. € afgetrokken moeten worden indien mensen met lage inkomens zich terugtrekken van de arbeidsmarkt.

Tabel 3. Netto uitgaven bij scenario;s voor BIO op 60 jaar.

1.	Bruto uitgaven BIO	13,916
2.	Besparing uitkeringen (berekend met CBS-data)	8,038
3.	Uitgaven - uitkeringen	5,878
4.	Retour BIO werkenden	2,451

⁵ Uitgaande van een gemiddeld verdiend inkomen van zeg 30.000 € en een gemiddeld belastingtarief van 40%, zal het extra inkomen van 18,000 € per 1.000 extra werkende ouderen $1.000 \times 7.200 \text{ €} = 7,2 \text{ milj €}$ per jaar op.

5.	Netto uitgaven in 'basis-scenario' BIO (rij 3 - 4)	3,427
Alternatief scenario I: netto arbeidsparticipatie (57,8;57,8;28,0)		
6.	Retour BIO werkenden	2,758
7.	Extra belastingopbrengst	1,692
8.	Netto uitgaven (rij 3 - 6 - 7)	1,428
Alternatief scenario II: netto arbeidsparticipatie (80;57,8;28,0)		
9.	Retour BIO werkenden	3,588
10.	Extra belastingopbrengst	2,354
11.	Netto uitgaven (rij 3 - 9 - 10)	-0,064
Alternatief scenario III: netto arbeidsparticipatie (80;80;80)		
12.	Retour BIO werkenden	4,099
13.	Extra belastingopbrengst	3,413
14.	Netto uitgaven (rij 3 - 12 - 13)	-1,634
15.	PM: verlies aan retour BIO en belastinginkomsten door terugtrekking van arbeidsmarkt	0,374

5.3 Scenario's voor een BIO vanaf 65 jaar

De uitgaven die samenhangen met de invoering van een BIO hangen uiteraard ook af van de leeftijd waarop het BIO ingaat. Tot nu toe is uitgegaan van een BIO-leeftijd van 60 jaar. Een voor de hand liggend alternatief is om de vroegere AOW-leeftijd van 65 jaar als startleeftijd van een BIO te nemen. In tabel 4 hieronder worden voor deze variant het basisscenario en een alternatief scenario weergegeven voor deze leeftijdscategorie.

Tabel 4: Werkzame bevolking 65-66 jaar en netto arbeidsparticipatie (x1000)

Leeftijd	Totale bevolking (2018)	Beroeps bevolking (2018)	Werkzame bevolking gegeven alternatieve aannames netto arbeidsparticipatie van (65; 66 jarigen)	
			basisscenario	alternatief
			(28,0;13,6)	(80;80)
65	201	59	56,3	161
66	196	28	26,7	157
Totaal	397	87	83	318

De bruto kosten van het BIO zijn nu 3,136 mrd € per jaar (namelijk $0,4 \cdot 397.000 \cdot 1000$ voor alleenstaanden plus $0,6 \cdot 397.000 \cdot 650$ voor samenwonenden per maand, oftewel $1,588 + 1,548$ mrd € per jaar). Volgens het CBS ontvangen 65 en 66-jarigen in totaal voor 4,495 mrd € aan sociale-zekerheidsuitkeringen ontvangen. Onder de aanname dat 80% van 4,495 mrd €, ofte wel 3,596 mrd € uitkeringen op minimumniveau betreffen, wordt dit bedrag bij de invoering van een basisinkomen bespaard. Als dit een juiste inschatting is, wordt bij de invoering van een BIO op 65-jarige leeftijd zelfs meer dan de BIO-uitgaven terugverdiend: er is een positief budgettair effect van 460 mrd € (= $3,596 - 3,136$).

Daarnaast wordt als voorheen verondersteld dat werkgevers een deel van de BIO van hun werknemers retourneren aan de fiscus. Uitgaande van een netto arbeidsparticipatie van 28,0% voor 65 jarigen en 13,6% voor 66 jarigen (zie tabel 1) en een verhouding van 40% alleenstaanden en 60% samenwonenden, leidt dit bij een voltijdse aanstelling van oudere werknemers tot een besparing van:

$$(0,28*0,201+0,136*0,196)*(0,6*150 + 0,4*500)*12 = 0,288 \text{ mrd } \text{€},$$

zodat de netto kosten van het BIO daarmee $(-0,460 - 0,288 =) - 0,748$ mrd € bedragen.

In de basisvariant met per saldo geen arbeidsmarkteffecten levert het BIO voor 65 en 66-jarigen dus al een budgettaire winst op. Zelfs in het ongunstige geval waarin er alleen een negatief effect op de arbeidsdeelname optreedt kan er nog budgettaire winst zijn. Als mensen met lage (arbeids)inkomens (lager dan 110% van het minimuminkomen) zich van de arbeidsmarkt terugtrekken, gaat het om naar schatting maximaal 8.000 mensen. Dat levert voor de overheid een verlies aan 0,027 mrd € niet geretourneerde BIO's plus gedeerde belastinginkomsten van ongeveer 0,022 mrd € op. Per saldo resulteert dan nog een budgettaire winst van 0,726 mrd €.

Gegeven de positieve budgettaire effecten in de basisvariant leiden alle scenario's waar per saldo een toename van de netto arbeidsparticipatie optreedt tot een positief budgettair effect. In tabel 5 wordt daarom alleen het meest positieve effect getoond waarbij de netto arbeidsparticipatie van 65-66 jarigen gelijk is aan 80%. In dat geval zal het BIO tot een positief budgettair effect van ruim 3,2 mrd € leiden (zie bijlage 2 voor de berekening).

Tabel 5 Resultaten met BIO-scenario's vanaf 65-jaar (mrd. €)

1.	Bruto uitgaven BIO	3,136
2.	Besparing uitkeringen	3,596
3.	Uitgaven - uitkeringen	-0,460
4.	Retour BIO werkenden	0,288
5.	Netto uitgaven in 'basis-scenario' BIO (rij 3 - 4)	-0,748
Alternatief scenario: , bij netto arbeidsparticipatie (0,8;0,8)		
6.	Retour BIO werkenden	1,105
7.	Extra belastingopbrengst	1,692
8.	Netto uitgaven (rij 3 - 6 - 7)	-3,257
9.	PM: verlies aan retour BIO en belastinginkomsten door terugtrekking van arbeidsmarkt	0,049

De tentatieve berekeningen illustreren dat de financiële effecten van het BIO onzeker zijn. Deze onzekerheid kan echter desgewenst aanzienlijk verkleind worden als de belastingtarieven in de tweede en derde schijf voor ouderen gelijk getrokken worden aan die voor jongeren. Het plan van de commissie Dijkhuizen (2012) om de AOW-premie om te zetten in een belasting zodanig dat de tarieven voor zowel 65plussers als 65minners gelijk worden, zou, volgens berekeningen van het [CPB](#), ruim 3 mld € extra

opleveren. Door het inzetten van deze extra bron ter financiering van het BIO zou daarmee in het basisscenario het BIO vanaf 60 jaar al budgettair neutraal zijn.

6. Conclusie

Het basisinkomen voor ouderen (BIO) voor 60-plussers, zoals hier voorgesteld, leidt tot aanvangsuitgaven van ongeveer 3,4 mrd €. Als het BIO er echter toe mocht leiden dat de arbeidsdeelname (en de werkloosheid) van de 60+-ers gelijk wordt aan die van de leeftijdsgroep 50-59 jarigen zal er, met de voorgestelde vormgeving, een zodanige verhoging van overheidsinkomsten kunnen optreden dat de invoering van het BIO budgettair positief uitwerkt. Of een positief budgettair resultaat (op termijn) gerealiseerd kan worden, is uiteraard onzeker. Dit gold echter ook voor de verhoging van de AOW-leeftijd. Opeenvolgende kabinetten hebben de verhoging van de AOW-leeftijd verdedigd met het argument dat dit tot noodzakelijke budgettaire besparingen zou leiden. Dit argument was echter eveneens gebaseerd op onzekere aannames, zoals werd gedemonstreerd in Verbon (2009c). Bij alternatieve aannames zouden de verwachte besparingen van de maatregel omslaan in extra uitgaven.

De positieve budgettaire effecten die de kosten van de invoering van een BIO vrijwel kunnen compenseren worden veroorzaakt door de versterking van de arbeidsmarktpositie van oudere werknemers. Anders dan bij de verhoging van de AOW-leeftijd maakt een BIO het in dienst nemen of houden van oudere werknemers aantrekkelijker door de lagere arbeidskosten die het BIO impliceert.

De bruto en netto uitgaven die samenhangen met de invoering van een BIO hangen uiteraard ook af van de vormgeving van een BIO. Een belangrijke factor is de leeftijd waarop het BIO ingaat. Een voor de hand liggend alternatief van de startleeftijd van 60 jaar is om de vroegere AOW-leeftijd van 65 jaar als startleeftijd van een BIO te nemen. De bruto uitgaven zijn uiteraard lager omdat minder mensen het BIO ontvangen. De besparingen op de minimumuitkeringen zijn bij deze variant ook veel hoger, omdat veel mensen van 65 of 66 jaar een uitkering ontvangen. Het totale bedrag aan (minimum en bovenminimale) uitkeringen is volgens CBS-data zelfs hoger dan het bruto bedrag aan BIO-uitgaven.

Een tweede reden waarom de netto uitgaven veel lager kunnen uitvallen (en zelfs transformeren in netto inkomsten) is dat de arbeidsparticipatie van de 65 en 66-jarigen momenteel zeer laag is, namelijk respectievelijk 28,0% en 13,6%. In het meest gunstige geval waarbij door het BIO de arbeidsparticipatie van de 65-66 jarigen gelijk zijn aan die van 50-59 jarigen zou komen, zou dat tot per saldo extra inkomsten voor de overheid van meer dan 3,2 mrd € leiden.

Als men verwacht dat door de verhoging van de AOW-leeftijd (naar 67) de netto-arbeidsparticipatie van de 60-plussers zou toenemen, ongeacht de invoering van het BIO, zijn de berekende financiële effecten van het BIO niet zuiver. Bij de invoering van het BIO op 60-jarige leeftijd wordt dan een deel van de berekende positieve budgettaire effecten niet door het BIO veroorzaakt. Aangezien bij een invoering van

een BIO op 65-jarige leeftijd het effect, zelfs in het ongunstige geval dat per saldo mensen zich van de arbeidsmarkt terugtrekken, het budgettaire effect nog positief is, zal dit effect geen belemmering voor een invoeren van een BIO op 65-jarige leeftijd hoeven te vormen.

Tegenover het eventuele positieve effect van een toename van de vraag naar oudere werknemers, staat dat een BIO het makkelijker maakt eerder te stoppen met werken. Dit geldt dan vooral voor mensen met lage inkomens. Hoewel men dit als een 'negatief' effect van het BIO kan opvatten, is dit effect vanuit rechtvaardigheidsoogpunt een gewenst effect. Zoals eerder vermeld heeft de verhoging van de AOW-leeftijd er ook toe geleid dat mensen met lage inkomens later met pensioen (kunnen) gaan dan mensen met hoge inkomens. Vaak bestaat de laatste groep uit mensen met zware beroepen die door de verhoging van de AOW-leeftijd gedwongen worden langer door te werken. Het BIO corrigeert dit ongewenste effect van de verhoging van de AOW-leeftijd.

Referenties

Commissie Arbeidsparticipatie, "Naar een toekomst die werkt", 16 juni 2008.

Conen, W., H. van Dalen en K. Henkens, "Ageing and Employers' Perceptions of Labour Costs and Productivity", *International Journal of Manpower*, 2012, Vol. 33(6), pp. 629-647.

CBS, "Huishoudensprognose 2015-2060: jongeren en ouderen langer thuis", *bevolkingstrends*, 2016, no. 4.

CBS, StatLine, diverse tabellen:

CPB, "Economische effecten pakket Commissie Van Dijkhuizen (uitgevoerd op verzoek van de Belastingcommissie Van Dijkhuizen)", CPB Notitie, 17 oktober 2012.

CPB, "De effectiviteit van fiscaal participatiebeleid", Policy Brief, 2015, nr. 2.

Euwals, R., R. de Mooij en D. van Vuuren, "Rethinking retirement", 2009, CPB, Book 80.

Kok, L., B. ter Weel, M. Lammers en A. van Soest, "Vroegpensioenregelingen voor zware beroepen", *ESB*, jaargang 103, januari 2018.

Koning, M., B. Meuwese, "[Eerder stoppen met werken voor zware beroepen](#)", Stichting Economisch Instituut voor de Bouw, juni 2017.

Lazear, E, "Why is there mandatory retirement", *Journal of Political Economy*, 1979, vol. 87, blz. 1261-1274.

Ministerie van Sociale Zaken en werkgelegenheid, "[AOW-Notitie](#)", 5 juni 2009.

Montizaan, R., "Lageropgeleiden werken langer door dan hoogopgeleiden", *ESB*, jaargang 102, juni 2017.

Ravesteijn, B., H. Van Kippersluis, and E. Van Doorslaer, "The wear and tear on health: What is the role of occupation?", SOEPpaper 15256, 2014

Tweede Kamer, Begrotingsakkoord 2013: Verantwoordelijkheid nemen in crisistijd, 2012

Verbon, H. "Verhoging AOW-leeftijd is zinloos, duur en oneerlijk", *De Volkskrant*, 9 februari 2009 (2009a).

Verbon, H. "[Vervang de AOW door een basisinkomen voor ouderen](#)", *Me Judice* ", 12 oktober 2009 (2009b).

Verbon, H., "Drie economische redenen om de AOW-leeftijd niet te verhogen", *ESB*, jaargang 94, september 2009 (2009c).

Verbon, H. "[Hoe het CPB meehielp de AOW-leeftijd te verhogen](#)", *FTM*, 28 november 2014.

Verbon, H. en D. Hollanders, "AOW-leeftijdsverlaging niet zo duur als gedacht", *ESB*, augustus 2017

de Vos, en B. Ceulenaere, "Heeft de hogere pensioenleeftijd gevolgen voor deelname aan vrijwilligerswerk en mantelzorg?", *CenterData*, Tilburg, mei 2018.

Bijlage 1. Doorrekeningen van de alternatieve scenario's BIO met 60 jaar

Bij dezelfde verhouding van alleenstaanden en samenwonenden als voorheen (40%, respectievelijk 60%), leidt het eerste alternatieve scenario via teruggave aan de fiscus tot een besparing van uitgaven aan BIO van:

$$[0,578*1,075 + 0,578*0,201 + 0,28*0,196]*(0,6*150 + 0,4*500)*12 = 2,758 \text{ mrd } \text{€}$$

De werkzame beroepsbevolking van 65-66-jarigen is onder deze aanname 318.000 in plaats van de feitelijke 83.000 van dit moment (tabel 4). Het extra aantal van (318.000 - 83.000 =) 235.000 werkende 65-66jarigen bij deze aanname leidt tot een extra opbrengst van de inkomstenbelasting gelijk aan $235.000*0,0072 = 1,692$ mrd € (zie ook voetnoot 5). Op basis van deze berekeningen zijn de netto kosten van het BIO nu gelijk aan $(5,878 - 2,758 - 1,692 =) 1,428$ mrd €.

Het tweede alternatieve scenario gaat ervan uit dat het basisinkomen er toe zou leiden dat de netto-arbeidsparticipatie van de 60-64 jarigen hetzelfde zou bedragen als bij de 50-59 jarigen, namelijk gemiddeld ongeveer 80% (zie tabel 1), in plaats van de feitelijke 57,8%. De 65-jarigen nemen de participatie van de 60-64jarigen over en de 66-jarigen nemen de arbeidsparticipatie van de 65-jarigen over. De werkzame beroepsbevolking van deze leeftijd is dan $[0,8*1.075 + 0,578*201 + 0,28*196]*1000 = 1.030.880$ (tabel 2), een extra werkgelegenheid van $1.030.880 - 704.000 = 326.880$ personen. De besparing op de BIO via teruggave aan de fiscus is dan:

$$[0,8*1,075 + 0,578*0,201 + 0,28*0,196]*(0,6*150 + 0,4*500)*12 = 3,588 \text{ mrd } \text{€}$$

Daarnaast bedraagt de extra opbrengst voor de inkomstenbelasting ten opzichte van het basisscenario $326.880*0,0072 = 2,354$ mrd €. De netto uitgaven bij dit scenario bedragen dan $(5,878 - 3,588 - 2,354 =) - 0,064$ mrd €.

In het derde alternatieve scenario wordt aangenomen dat de netto arbeidsparticipatie van de gehele populatie van 60-66 jarigen 80% bedraagt. Dit betekent dat de netto-arbeidsparticipatie van de 60-66 jarigen ongeveer op hetzelfde niveau komt te liggen als gemiddeld bij de personen tussen de 50 en 60 jaar.

In dit scenario is de werkzame beroepsbevolking van de 60-66 jarigen gelijk aan 1.178.000 (zie tabel 2), hetgeen een extra werkgelegenheid betekent ten opzichte van het basisscenario van $1.178.000 - 704.000 = 474.000$ personen. De besparing op de BIO via teruggave aan de fiscus is dan:

$$1,178*(0,6*150 + 0,4*500)*12 = 4,099 \text{ mrd } \text{€}$$

Daarnaast bedraagt de extra opbrengst voor de inkomstenbelasting $474.000*0,0072 = 3,413$ mrd €. De netto uitgaven bij dit scenario bedragen dan $(5,878 - 4,099 - 3,413 =) -1,634$ mrd €. In dit scenario verdient het BIO zichzelf meer dan terug.

Bijlage 2. Doorrekening van het alternatieve scenario BIO met 65 jaar

Bij dezelfde verhouding van alleenstaanden en samenwonenden als voorheen (40%, respectievelijk 60%), leidt het alternatieve scenario via teruggave aan de fiscus tot een besparing van uitgaven aan BIO van:

$$[0,8*0,201 + 0,8*0,196]*(0,6*150 + 0,4*500)*12 = 1,105 \text{ mrd } \text{€}$$

De werkzame beroepsbevolking van 65-66-jarigen is onder deze aanname $161.000 + 157.900 = 318.000$ in plaats van de feitelijke 83.000 van dit moment (tabel 2). Het extra aantal van $(318.000 - 83.000 =) 235.000$ werkende ouderen bij deze aanname leidt tot een extra opbrengst van de inkomstenbelasting gelijk aan $235.000 * 0,0072 = 1,692$ mrd € (zie ook voetnoot 5). Op basis van deze berekeningen zijn de netto kosten van het BIO nu gelijk aan $(-460 - 1,105 - 1,692 =) -3,257$ mrd €.